

Program Aktywności Lokalnej „Po prostu ZiK (Zesławice i Kantorowice)”

Planowany obszar działania wraz z diagnozą problemów

Osiedla Zesławice i Kantorowice znajdują się na obszarze Dzielnicy XVII Wzgórza Krzesławickie. Obejmują ulice: Gustawa Morcinka, Nad Baranówką, Kantorowicką, Zakole, Jeziorany, Stary Gościniec. Osiedla pozostają ze sobą w bliskim sąsiedztwie. Z centrum Nowej Huty, do której dojazd jest czasochłonny, łączą je dwie linie autobusowe (nr 122 i 422). Ograniczona infrastruktura handlowo-usługowa osiedli (3 sklepy ogólnospożywcze, kościół, 2 niewielkie place zabaw) oraz ich peryferyjność sprawia, że mimo administracyjnej przynależności do wielkiego miasta ich mieszkańcy z oferty wielkomiejskiej korzystają w minimalnym stopniu.

Zabudowa mieszkalna obu osiedli jest zróżnicowana. Nowo wybudowane domy jednorodzinne oraz bloki są ogrodzone i zadbane. Wśród starych budynków zdarzają się mocno zaniedbane elewacje i zarośnięte, zagracone podwórka. Spośród zabudowań osiedla negatywnie wyróżniają się baraki socjalne o obniżonym standardzie, w których łącznie jest 70 lokali. Usytuowane obok nich, zewnętrzne źle utrzymane toalety, rozsypujące się ujęcie wody i zaśmiecone otoczenia składają się na obraz biedy i wykluczenia ich mieszkańców.

Na obszarze Zesławic i Kantorowic jest łącznie 1845 osób zameldowanych na pobyt stały, w tym 942 kobiety i 903 mężczyzn. Struktura wieku mieszkańców jest następująca: 262 dzieci do 14 lat, 289 osób w wieku 15 - 25 lat: dzieci i młodzież stanowią około 32,9 % całej społeczności osiedli (źródło: Wydział Spraw Administracyjnych UMK – rejestr zameldowań).

Struktura społeczna mieszkańców jest niejednorodna, co ma odzwierciedlenie w relacjach członków tej małej społeczności. Rdzenni mieszkańcy utrzymują ze sobą kontakty, spotykają się na skwerkach, w miejscach użyteczności publicznej, przysiadają na ławkach, pozdrawiają się przed domami, na przystanku. Natomiast napływowi mieszkańcy najczęściej nie utrzymują relacji ani między sobą, ani z rdzenną ludnością. Rzadko korzystają z pobliskich sklepów, wracają późno do domów, nie szukają kontaktu z pozostałymi członkami społeczności. Na uboczu pozostają również lokatorzy baraków socjalnych, od których izolują się zarówno rdzenni jak i napływowi mieszkańcy, głównie z uwagi na nierespektowanie przez nich zasad życia społecznego. Odrzucenie społeczne osób zamieszkujących baraki wzmacnia jeszcze niski status materialny i urągające godności człowieka warunki mieszkaniowe. Tym samym w przestrzeni społecznej osiedli funkcjonują obok siebie 3 grupy mieszkańców nie szukające porozumienia, nie podejmujące wspólnych działań poprawiających jakość życia, przez co skazują na porażkę nieliczne inicjatywy, które incydentalnie powstają w związku z istotnymi na dany czas problemami. Często pomimo

wspólnych problemów (jedna droga, jeden autobus, kanalizacja, itp.) dochodzi pomiędzy nimi do sporów utrudniających wypracowanie skutecznej strategii działania.

Kluczowym problemem mieszkańców obu osiedli jest ograniczenie relacji sąsiedzkich do własnych grup społecznych, a przez to pogłębienie izolacji swoich najsłabszych członków i obniżenie zdolności całej społeczności do rozwiązywania spraw istotnych dla jej funkcjonowania.

Opis grupy docelowej i planowane wobec niej działania

Program Aktywności Lokalnej, zwany dalej „PAL”, jest kierowany do wszystkich osób zamieszkujących teren ww. osiedli. Głównym adresatem będzie 86 lokatorów obu baraków socjalnych. Mieszkańcy baraków w większości nie utrzymują relacji społecznych wykraczających poza obręb baraków. Pomagają sobie wzajemnie (w takich czynnościach jak np. zarejestrowanie do lekarza, podwiezienie samochodem), pozdrawiają się i rozmawiają ze sobą. Zdarza się również, że popadają w konflikty, a mimo to zwykle nie zrywają kontaktu.

Poziom życia wyraźnie odróżnia tę grupę od pozostałych mieszkańców osiedli. Blisko połowa lokatorów bloków socjalnych żyje w ubóstwie. 43 osoby na 86, tj. 50% korzysta z pomocy MOPS. W 2013 r. na 78 wszystkich gospodarstw domowych objętych pomocą Ośrodka na osiedlach Kantorowice i Zesławice prawie 35% z nich tj. 27 gospodarstw, było prowadzonych przez lokatorów baraków socjalnych. Niskim dochodom towarzyszą liczne dysfunkcje: trudności opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, uzależnienia, w tym szczególnie alkoholizm, niska akceptacja norm społecznych, co przejawia się na tle pozostałych grup wyższym wskaźnikiem przestępczości, wandalizmem, dewastacją mienia. Charakterystyczny dla mieszkańców baraków socjalnych jest brak zaufania do instytucji, niechęć do podejmowania jakichkolwiek działań związanych z miejscem zamieszkania oraz poczucie „wykluczonego sąsiedztwa” i stygmatyzacja. Warunki, w których żyją, nie pozwalają im na zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania, a poczucie wykluczenia dodatkowo pogłębiają obskurne mieszkania, zaniedbane otoczenie i izolacja sąsiedzka.

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie izolacji mieszkańców poprzez wykreowanie inicjatyw odpowiadających na potrzeby społeczności osiedli Zesławic i Kantorowic, tak aby uzyskać jej zaangażowanie w rozwiązywanie ważnych, lokalnych problemów.

Cele szczegółowe:

1. Zbudowanie sieci współpracy mieszkańców i instytucji podejmujących działania na rzecz społeczności lokalnej.
2. Włączenie mieszkańców, w szczególności lokatorów budynków socjalnych, w działania dotyczące ich otoczenia.
3. Stworzenie wraz z mieszkańcami miejsca integrującego społeczność.

W ramach działań Programu zaplanowano:

1. Organizację usług wspierających animację lokalną.
2. Prowadzenie działań o charakterze integrującym, edukacyjnym, aktywizującym.
3. Organizację wolontariatu.
4. Organizację treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
5. Organizację poradnictwa specjalistycznego.
6. Uruchomienie siedziby PAL na terenie dzielnicy XVII Krakowa.

Rezultaty:

1. Rezultaty twarde:
 - 1) Zostaje utworzone miejsce spotkań społeczności lokalnej.
 - 2) 600 mieszkańców posiada informację o działaniach Programu.
 - 3) 70 uczestników uczestniczy w Programie.
 - 4) 9 uczestników czynnie angażuje się w działania poprawiające estetykę budynków i ich otoczenia.
 - 5) 40 uczestników (dorośli, dzieci) korzysta z grupowych form wsparcia.
 - 6) Zostaje utworzona 1 grupa samopomocowa.
 - 7) Zostaje zawiązane 1 partnerstwo lokalne.
 - 8) Funkcjonuje Punkt Informacji Obywatelskiej.
2. Rezultaty miękkie:
 - 1) 20% uczestników Programu deklaruje wzrost poczucia wpływu na swoje otoczenie.
 - 2) 30% uczestników Programu poprawia funkcjonowanie społeczne.
 - 3) 10% uczestników Programu dostrzega potrzebę współpracy z podmiotami społecznymi i instytucjonalnymi na rzecz poprawy jakości życia na osiedlach.

Planowany czas i ramowy harmonogram realizacji Programu:

- 01.2014 r. - 06.2014 r. – pogłębienie diagnozy środowiska
01.2014 r. - 04.2015 r. – rekrutacja uczestników
01.2014 r. - 06.2015 r. – praca z mieszkańcami
06.2015 r. – zakończenie Programu w projekcie „Pora na aktywność”

Źródła finansowania

Program został ujęty w budżecie projektu systemowego „Pora na aktywność”. Działania będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Podział odpowiedzialności za realizację Programu

Za organizację i realizację działań będzie odpowiadał animator lokalny, który w ramach swoich zadań będzie odpowiedzialny bezpośrednio przed Kierownikiem Zespołu Pracy Socjalnej Filii nr 9 MOPS. W ramach Programu zadania realizowane będą przez specjalistów, tj.: psychologów, pracowników socjalnych, doradcę zawodowego przy wsparciu animatorów lokalnych. Animatorzy lokalni będą odpowiedzialni za działania w środowisku, organizację działań środowiskowych i tych z zakresu aktywnej integracji. Reguły i procedury komunikowania się oraz zasady obiegu i archiwizowania dokumentów w ramach Programu będą zgodne z regulaminem organizacyjnym MOPS. Animatorzy lokalni współpracować będą również z pracownikami socjalnymi MOPS, którzy zajmują się bezpośrednio sprawami świadczeń z pomocy społecznej oraz prowadzeniem pracy socjalnej dla mieszkańców obszarów objętych oddziaływaniami Programu.